

Йордан Радичков

Пролет иде!

Председателят на селсъвета в Черказки, млад и енергичен човек, изпълнен с инициативи, седеше в общината и от време на време се обръщаше към прислужника:

– Гоца!

– Сега, другарю председател!

Гоца Герасков, прислужник в общината, излизаше навън и след малко се връщаше, за да доложи:

– Шестнадесет, другарю председател!

Двамата седяха, изпушваха по една цигара и председателят почваше да се върти на стола.

– Не вярвам да са шестнадесет – казваше той. – Я виж слънцето къде отиде!

– Както кажете, другарю председател! – казваше Гоца Герасков и излизаше отново навън, за да провери. След малко се връщаше обратно и долагаше: – Седемнадесет, другарю председател!

– Знам аз! – казваше председателят и започваше да се разхожда из стаята. – Не може да стои той на шестнадесет, щом като слънцето пече толкова силно. Съмнително е дали ще остане и на седемнадесет.

– Съмнително е, другарю председател – казваше Гоц Герасков.

За голяма чест на село Черказки бе закупен един общински термометър. Поставиха го на фасадата на общинския дом, под високоговорителя. Живакът бе цветен, то се знае, за да се вижда отдалече. Председателят и Гоца Герасков разговаряха тъкмо за този термометър.

После те пак сядаха да изпушат по една цигара и Гоца Герасков си спомняше гласно, че когато бил в казармата, там си мерил температурата с термометър, ама съвсем малък, няма и една педя, пък живакът му едва се забелязва. Трябва чак на светлото да отидеш, до прозореца, та там, ако видиш нещо да се лъска в тръбичката. Не е като този, общинския, голям един метър и цветен, та даже пенсионерите старци, като идваха вчера за пенсиите си, го гледаха съвсем спокойно без очила. Те дори вестника четат с очила, а термометъра гледаха съвсем спокойно, докато Гоца Герасков им обясни кое е Целзий.

– Термометърът не е вестник – каза председателят.

– Не е, другарю председател – съгласи се прислужникът.

Той не се съгласяваше просто така, а говореше от убеденост.

– Макар че и вестникът си има своите градуси – каза председателят.

– Има си, другарю председател.

– Само че трябва ум за температурата на вестника.

– Трябва, другарю председател. Да е грамотен човек.

Гоца Герасков мислеше за онази малка колонка, в която се дават сведенията от астрономическата обсерватория за времето в страната. За всичко, разбира се, трябва ум, грамотност и най-важно пример и прегледност. Сега вече всеки ще знае какво значат седемнадесет градуса за село Черказки.

Председателят не мислеше за тази колонка, а за други неща, защото един председател никога не мисли като един прислужник.

И тъй както си разговаряха гласно, двамата чуха шум по улицата.

– Какво става там? – попита председателят.

Гоца Герасков бе вече на прозореца.

– Козите, другарю председател! Прибират се от паша.

Те излязоха навън и видяха черказките кози, които се бутаха по улицата с пълни вимета. Зад тях вървеше козарят с ногавици от пърчова кожа.

– Как са козите? – попита председателят.

– Много добре, другарю председател – каза козарят. – Ще ги затворя в егречите да преживят.

Председателят погледна термометъра – цветният стълб се бе издигнал на двадесет градуса.

– На сянка, ей! – каза той на козаря. – Тури ги на сянка, двадесет градуса е вече, ще слънчасат, ако останат на слънце!

– На сянка, на сянка! – каза козарят.

– Трябва всекиму да кажеш – обърна се председателят към Гоца Герасков. – Иначе ще вземе да ги остави на слънце и те, вместо да преживят, ще слънчасат всичките. Шега ли са двадесет градуса!

– Ще слънчасат, другарю председател – каза Гоца Герасков. – Ако е вол, няма да слънчаса, главата му е дебела и твърда, не слънчасва лесно. А козятата глава е нищо глава, колкото юмрук. Докато се обърнеш, и ще слънчаса.

– Ами тези защо са затворили прозорците на кръчмата? – попита председателят. – Може ли при двадесет градуса да се държат затворени прозорците?

Той тръгна енергично към кръчмата, следван от прислужника.

– Защо не разтворите прозорците? – попита той кръчмаря. – Двадесет градуса е.

– Кога станаха бе! – учуди се кръчмарят и почна да се суети и да разтваря прозорците.

– Стават те – каза председателят. – Термометърът не се суети като нас. Той си гледа работата.

Гоца Герасков си спомни гласно, че когато бил в казармата, щом станело осемнадесет градуса в помещението, и не туряли повече дърва в печката.

– Осемнадесет градуса е войнишка температура – каза председателят. – А ние стигнахме двадесет.

Гоца Герасков продължи да си спомня, че щом термометърът стигал осемнадесет градуса, те го изнасяли навън, заравяли го в снега и той спадал на нулата. Внасяли го обратно в помещението и пълнели печката с дърва, защото всички обичали топлото. Но докато разпалвали печката, термометърът, „мошеникът му с мошеник“, пак отивал на осемнадесет и те пак го заравяли в снега и пак го внасяли, а той пак отивал нагоре.

– Не можеш да го излъжеш, значи – заключи прислужникът.

– Само при него няма лъжа – каза председателят.

– Няма, другарю председател. Човек може и да те излъже понякога, но термометърът не може да те излъже. Мери си, значи, той, както си знае, и за козата, и за човека, все едно и също си мери. Ето това е то.

Но председателят вече не го слушаше, защото му бе дал гръб, и крачеше енергично към училището, загледан в неговите затворени прозорци.

– Защо не разтворите прозорците? – попита председателят един от учителите. – Двадесет градуса е.

Учителят тъкмо предаваше на децата урока за агрегатните състояния и за това, че от топлината твърдите тела се разширяват. За тази цел той нагриваше една метална топка върху спиртника, а до спиртника стоеше една халка, през която трябваше да се провери дали може да мине топката след разширяването.

Топката не можа да мине.

Учителят разтвори прозорците.

– Ето че дойде и пролетта – каза той на децата.

– Дойде, дойде – каза председателят. – Термометърът отбеляза тази работа още одева, когато се прибираха козите.

За всеки случай той погледна към егреците. Козите лежах на сянка и си преживяха спокойно. Козарят бе свалил ногавиците си, за да ги изсуши на слънцето.

Двамата тръгнаха през селото и спряха пред реката. Щеше да бъде добре да минат от другата страна, но нямаше мост. Мостът бе отнесен при топенето на големите снегове. Реката се блъскаше в бреговете, мъкнеше купи сено и събаряше всичко пред себе си.

– Трябва да се коригира тази река – каза председателят. – Трябва да

се коригират и бреговете, и дъното. Я виж как се извива, на всеки двадесет метра прави завой. За какво са толкова много завои на една река!

– Стара река, другарю председател – каза Гоца Герасков.

– Зная, че е стара!

– Останала е още от турско време, другарю председател.

После те минаха край черквата и видяха спуснатите ѝ капаци. Клисарят почистваше с едно гребло двора и председателят се подвоуми дали да му каже да разтвори прозорците. Двадесет градуса е, как може със затворени прозорци!

– Светиите сигурно са се изпотили вътре в черквата – каза Гоца Герасков.

Председателят се поколеба и отмина.

Не бе работа на един атеист да проветрява черквата.

Като обиколиха селото, председателят и Гоца Герасков тръгнаха пак към общината. И още отдалече през трептящата мараня видяха термометъра да си виси спокойно под високоговорителя. Гърмеше маршова музика, бе почнало обедното предаване. Председателят се усмихваше и гледаше цветната тръба на живака.

За голяма изненада на председателя и на село Черказки термометърът показваше двадесет и два градуса! Бе ги излъгал, мошеникът!

КРАЙ

© 1965 Йордан Радичков

Разпознаване и редакция: Mandog, 2008

Публикация

Йордан Радичков. Свирепо настроение
Разкази. Второ издание

Редактор: Марта Владова
Художник: Петър Добрев
Технически редактор: Ронка Кръстанова
Коректор: Станка Митрополитска

Издателски № 8716. Печатни коли 6,50. Формат 84/108/32
ISBN 954-445-022-x

Издателство „Христо Ботев“, София
Предпечатна подготовка: МИС – ИПК „Родина“
Печат: ДФ Полиграфически комбинат, София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/8236>]